

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 1 lutego 1972 r.

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych.

Na podstawie art. 6 ust. 1 i art. 22 ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 72, poz. 357 i z 1964 r. Nr 16, poz. 94) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Za gospodarstwo rolne w rozumieniu rozporządzenia uważa się ogólny obszar gruntów od co najmniej 0,5 ha, należących do osób fizycznych albo do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, tworzących jedną całość gospodarczą. Za gospodarstwa rolne uważa się również działki przyzagrodowe członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych bez względu na wielkość działki.

2. Posiadacza gospodarstwa rolnego traktuje się w stosunkach wynikających z obowiązkowego ubezpieczenia mienia ruchomego na równi z właścicielem.

3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa:

- 1) o PZU — należy przez to rozumieć Państwowy Zakład Ubezpieczeń;
- 2) o biurze gromadzkiej rady narodowej — należy przez to rozumieć również właściwy organ administracji przydziu miejskiej (dzielnicowej) rady narodowej lub rady narodowej osiedla;
- 3) o inspektoracie PZU — należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną PZU stopnia powiatowego;
- 4) o spółdzielniach — należy przez to rozumieć rolnicze spółdzielnie produkcyjne.

§ 2. 1. Obowiązkowemu ubezpieczeniu w gospodarstwach rolnych podlega następujące mienie ruchome:

- 1) ziemiopłody zebrane i złożone w budynkach, stertach, stogach, kopcach i piwnicach, artykuły żywnościowe, a ponadto pasze dla zwierząt;
- 2) inwentarz żywy;
- 3) inwentarz martwy, materiały budowlane, w tym również użyte w toku prowadzonej budowy, oraz inne materiały służące do potrzeb własnych gospodarstwa;
- 4) ruchomości domowe właściciela gospodarstwa rolnego i jego domowników prowadzących z nim wspólne gospodarstwo domowe, a w spółdzielniach urządzenia lokali biurowych i innych.

2. Z obowiązkowego ubezpieczenia wyłącza się:

- 1) samochody, przyczepy samochodowe i motocykle;
- 2) pieniądze, dzieła sztuki, wyroby z platyny, złota i srebra, biżuterię i zegarki;
- 3) napoje alkoholowe.

§ 3. 1. PZU odpowiada za szkody wyrządzone w ubezpieczonym mieniu przez pożar, uderzenie piorunu, wszelkiego rodzaju wybuchy, upadek pojazdu powietrznego, powódź, huragan, lawiny, trzęsienie, zapadanie i usuwanie się ziemi, grad (z wyłączeniem szkód w mieniu znajdującym się w cieplarniach i oranżeriach), jak również za szkody w inwentarzu żywym, spowodowane prądem elektrycznym.

2. PZU w granicach sumy ubezpieczenia pokrywa ponadto szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu wskutek zaginięcia lub kradzieży dokonanej w czasie zdarzenia losowego i akcji ratowniczej oraz niezbędne i udowodnione koszty ratowania, poniesione przez właściciela ubezpieczonego gospodarstwa.

3. Za huragan w rozumieniu rozporządzenia uważa się wiatry, których działanie zdolne jest do wyrządzenia masowych szkód. Pojedyncze szkody uważa się za szkody spowodowane huraganem wówczas, gdy w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono ślady działania huraganu lub też rodzaj szkody i jej rozmiary świadczą wyraźnie o działaniu wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24,5 m/sek.

4. Za powódź uważa się wylew wód bieżących lub stojących z ich naturalnych lub sztucznych łóżysk. Nie uważa się jednak za powódź wylewu wód z rowów melioracyjnych, spowodowanego przez ulewne deszcze lub tajanie śniegu, na skutek wadliwego działania bądź uszkodzenia z winy rolnika urządzeń odwadniających, wodociągowych, kanalizacyjnych, basenów lub podobnych urządzeń. Szczegółowe zasady uznawania szkód powodziowych określają przepisy regulujące obowiązkowe ubezpieczenie ziemioplodów od gradobicia i powodzi.

5. Za szkodę uważa się utratę lub zmniejszenie się wartości ubezpieczonego mienia z powodu jego zniszczenia albo uszkodzenia przez bezpośrednie lub pośrednie działanie przyczyn wymienionych w ust. 1 bądź wskutek zastosowania środków mających na celu ratowanie mienia.

§ 4. PZU nie odpowiada za szkody:

- 1) spowodowane umyślnie przez właściciela, a w spółdzielniach — za szkody spowodowane wskutek nieprzestrzeżenia przez zarząd spółdzielni przepisów o ochronie przeciwpożarowej i innych, mających na celu zapobieganie powstaniu szkody; w razie umyślnego spowodowania wypadku przez któregokolwiek z członków spółdzielni wyłączenie odpowiedzialności PZU dotyczy tylko szkód poniesionych przez sprawcę;
- 2) spowodowane przez zapadanie lub usuwanie się ziemi, jeżeli jest ono następstwem działalności ludzkiej, jak wykopy ziemne, eksploatacja bogactw mineralnych itp.;
- 3) powstałe w lnie i konopiach podczas suszenia nad otwartym ogniem, a w tytoniu — powstałe w suszarniach przy zastosowaniu technologii ogniowej;
- 4) powstałe wskutek działań wojennych.

§ 5. Mienie ruchome podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu z dniem powstania gospodarstwa rolnego.

§ 6. Właściwy do spraw geodezji organ przydziu powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej zawiadamia inspektorat PZU o zmianach w ewidencji gruntów.

§ 7. 1. Spółdzielnia zgłasza swe powstanie we właściwym inspektoracie PZU w ciągu 14 dni od dnia sądowej rejestracji spółdzielni.

2. Spółdzielnia, której mienie ruchome było już ubezpieczone w roku poprzednim, podaje w terminie do dnia 31 marca każdego roku właściwemu inspektoratowi PZU obszar użytków rolnych oraz wartość inwentarza martwego, inwentarza żywego i urządzeń biur, świetlic, przedszkoli — według stanu na koniec roku poprzedzającego rok ubezpieczenia.

§ 8. Spółdzielnia zgłasza w PZU zmiany dotyczące liczby członków w ciągu 14 dni od dnia powstania zmiany, podając jednocześnie wykaz imienny przybywających lub ubywających członków.

§ 9. 1. PZU prowadzi ewidencję gospodarstw rolnych objętych obowiązkowym ubezpieczeniem mienia ruchomego.

2. Obszary gruntów należących do spółdzielni rejestruje się w ewidencji PZU wymienionej w ust. 1 na podstawie informacji otrzymanych od tych spółdzielni w trybie przewidzianym w § 7 ust. 2 i § 8, jeśli zaś chodzi o spółdzielnie nowo powstałe — na podstawie informacji uzyskanych przez PZU bezpośrednio od zarządów tych spółdzielni.

§ 10. Indywidualne gospodarstwo rolne podlega rejestracji w miejscu stałego zamieszkania właściciela i gdzie znajduje się przynajmniej część gruntów należących do gospodarstwa. Jeżeli miejsce stałego zamieszkania właściciela znajduje się poza obrębem gospodarstwa, gospodarstwo rejestruje się w miejscowości, gdzie znajdują się główne zabudowania gospodarcze, a w braku zabudowań — w miejscowości, gdzie znajduje się przeważający obszar gruntów wchodzący w skład gospodarstwa.

§ 11. 1. Ubezpieczeniem objęte jest mienie ruchome, znajdujące się na obszarze całego gospodarstwa rolnego podlegającego obowiązkowemu ubezpieczeniu, tj. w budynkach, na podwórzu i gruntach tego gospodarstwa.

2. PZU odpowiada również za szkody w mieniu ruchomym znajdującym się poza miejscem wskazanym w ust. 1, jednak tylko w wypadkach uzasadnionych względami natury gospodarczej.

§ 12. PZU ponosi odpowiedzialność od dnia powstania gospodarstwa rolnego oraz powstania zmian w tym gospodarstwie.

§ 13. 1. Sumy ubezpieczenia mienia ruchomego dla indywidualnych gospodarstw rolnych i członków spółdzielni oraz ziemiopłodów dla spółdzielni ustala się w wysokości 100% wartości, obliczonej na podstawie norm szacunkowych PZU, zatwierdzonych przez Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa oraz ogłoszonych w Monitorze Polskim.

2. Sumy ubezpieczenia pozostałych przedmiotów mienia ruchomego w spółdzielniach ustala się w wysokości 100% wartości podanej w bilansie spółdzielni sporządzonym na koniec roku poprzedzającego rok ubezpieczenia, a w braku bilansu — w 100% wartości ustalonej według oszacowania szczegółowego.

§ 14. 1. PZU doręcza właścicielowi dokument ubezpieczenia, w którym powinny być podane: obszar użytków rolnych gospodarstwa, ogólna suma ubezpieczenia mienia ruchomego, wysokość należnej składki oraz treść § 15.

2. Jeżeli obszar użytków rolnych gospodarstwa podany w dokumencie ubezpieczenia niezgodny jest ze stanem faktycznym, właściciel gospodarstwa obowiązany jest zawiadomić o tym właściwy inspektorat PZU w ciągu miesiąca od dnia otrzymania dokumentu. W razie niezawiadomienia odpowiedzialność PZU za wyniki szkody ogranicza się do wysokości sumy ubezpieczenia wymienionej w dokumencie ubezpieczenia.

§ 15. Jeżeli suma ubezpieczenia określona zgodnie z § 13 i podana w dokumencie ubezpieczenia jest wyższa lub niższa co najmniej o 10% od rzeczywistej wartości mienia ruchomego, właścicielowi przysługuje prawo żądania ustalenia sumy ubezpieczenia w drodze oszacowania szczegółowego. Żądanie to powinno być zgłoszone na piśmie ze wskazaniem:

- 1) właściwej powierzchni obsiewu poszczególnymi rodzajami ziemiopłodów i wydajności plonów z 1 ha dla każdego rodzaju ziemiopłodów;
- 2) wyceny poszczególnych sztuk inwentarza żywego oraz przedmiotów inwentarza martwego i ruchomości domowych, a jeśli chodzi o spółdzielnie — również wyceny urządzeń biur, świetlic, przedszkoli, żłobków itp.

§ 16. O dokonaniu ogólnej zmiany sum ubezpieczenia mienia ruchomego w związku ze zmianami w cenach ziemiopłodów, inwentarza lub ruchomości domowych PZU zawiadamia właścicieli gospodarstw w drodze obwieszczeń.

§ 17. Właściciel gospodarstwa jest obowiązany utrzymywać ubezpieczone mienie w należytym stanie i stosować się do przepisów przeciwpożarowych i innych, mających na celu zapobieganie powstaniu szkody, oraz przeprowadzać w terminie nakazanym przez właściwe organy administracji państwowej zmiany, mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa ogniowego, a w razie powstania szkody, w miarę możliwości, zapobiec jej rozszerzeniu się.

§ 18. 1. Właściciel zawiadamia o szkodzie inspektorat PZU lub biuro gromadzkiej rady narodowej najpóźniej w ciągu 7 dni od dnia powstania szkody lub otrzymania o niej wiadomości. Biuro gromadzkiej rady narodowej zawiadamia niezwłocznie inspektorat PZU o każdej wiadomej szkodzie.

2. Do czasu oględzin przez PZU nie wolno bez zgody PZU zmieniać stanu spowodowanego przez szkodę, chyba że zmiana leży w interesie społecznym lub jest niezbędna do zapobieżenia powiększaniu się szkody. PZU nie może powoływać się na ten przepis ze skutkiem prawnym, jeżeli w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie nie dokonał oględzin.

3. Właściciel gospodarstwa jest obowiązany ułatwić PZU przeprowadzenie czynności mających na celu ustalenie rozmiarów szkody, udzielić potrzebnych wyjaśnień oraz dostarczyć niezbędne dowody.

4. W razie zaginięcia jakichkolwiek przedmiotów mienia ruchomego, które uległo szkodzie przed dokonaniem oględzin przez PZU, właściciel jest obowiązany najpóźniej w ciągu 4 dni zawiadomić o tym miejscowe organy Milicji Obywatelskiej.

§ 19. W razie niedopełnienia przez właściciela gospodarstwa wskutek złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych:

- 1) w § 18 ust. 1 i 3, jeżeli niedopełnienie to miało wpływ na rozmiar szkody lub ustalenie wysokości odszkodowania, PZU może odmówić odszkodowania;
- 2) w § 17 i § 18 ust. 2 i 4, jeżeli niedopełnienie to miało wpływ na powstanie i rozmiar szkody lub ustalenie wysokości odszkodowania, PZU może zmniejszyć odszkodowanie do połowy.

§ 20. 1. Oszacowania szkody w ubezpieczonym mieniu ruchomym dokonuje PZU na podstawie oględzin miejsca szkody, przeprowadzonych w obecności właściciela gospodarstwa oraz świadków. Nieobecność prawidłowo powiadomionego właściciela nie wstrzymuje oszacowania szkody.

2. PZU ustala wysokość odszkodowania w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.

§ 21. 1. Szkody w ubezpieczonym mieniu oblicza się w następujący sposób:

- 1) w ziarnie żyta, pszenicy, jęczmienia i owsa — według cen płaconych w dniu powstania szkody przez uspołecznione punkty skupu;
- 2) w ziemiopłodach kontraktowanych — według cen kontraktacyjnych z wyłączeniem premii;
- 3) w ziemiopłodach nie objętych pkt 1 i 2 — według cen płaconych w dniu powstania szkody przez jednostki handlu uspołecznionego;
- 4) w inwentarzu żywym:
 - a) w koniach i bydło podlegającym obowiązkowemu ubezpieczeniu zwierząt gospodarskich — według zasad określonych w przepisach regulujących to ubezpieczenie,
 - b) w pozostałym inwentarzu żywym — według cen płaconych w dniu powstania szkody przez uspołecznione punkty skupu;

- 5) w inwentarzu martwym, materiałach budowlanych, w tym również użytych do budowy, oraz materiałach służących na potrzeby własne gospodarstwa — według cen obowiązujących w handlu uspołecznionym w dniu powstania szkody, a w razie braku takich cen — według cen miejscowych;
- 6) w ruchomościach domowych, a w spółdzielniach — w urządzeniach biur, świetlic, przedszkoli itp. według cen obowiązujących w handlu uspołecznionym w dniu powstania szkody, w braku zaś takich cen na poszczególne przedmioty — według cen miejscowych;
- 7) przy ustalaniu szkody w inwentarzu martwym, narzędziach rolniczych i ruchomościach domowych uwzględnia się zryczałtowany stopień zużycia w wysokości 20%.

2. Za szkody spowodowane:

- 1) przez uderzenie piorunu, powódź, huragan, grad, lawiny, trzęsienie, zapadanie i usuwanie się ziemi, upadek pojazdu powietrznego, wszelkiego rodzaju wybuchy, prąd elektryczny oraz pożar powstały bez winy właściciela odszkodowanie ustala się w wysokości 100% szkody, w granicach sumy ubezpieczenia;
- 2) przez pożar zawiniony przez właściciela, lecz za które zgodnie z przepisami rozporządzenia odszkodowanie przysługuje, ustala się odszkodowanie w wysokości 80% szkody, w granicach sumy ubezpieczenia.

§ 22. 1. PZU wypłaca odszkodowanie w ciągu miesiąca od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.

2. Jeżeli czynności mające na celu ustalenie odszkodowania nie mogą być bez winy PZU zakończone w terminie 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu 14 dni po zakończeniu tych czynności. Jednakże bezsporną część odszkodowania należy wypłacić w terminie oznaczonym w ust. 1,

3. PZU może wstrzymać wypłatę odszkodowania do czasu zakończenia postępowania karnego prawomocnym rozstrzygnięciem, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że szkoda została spowodowana czynem przestępnym popełnionym przez właściciela.

§ 23. 1. Z chwilą wypłaty odszkodowania przechodzą na PZU wszelkie prawa, jakie do wysokości wypłaconego odszkodowania przysługują właścicielowi gospodarstwa w stosunku do osób trzecich z tytułu ich odpowiedzialności za powstanie szkody.

2. Jeżeli właściciel gospodarstwa zrzekł się bez zgody PZU prawa do odszkodowania od osób trzecich z tytułu poniesionej straty, PZU jest wolny od obowiązku wypłaty odszkodowania.

§ 24. Jeżeli po wypłacie odszkodowania zostanie ujawniona okoliczność, która na mocy przepisów rozporządzenia pozbawia właściciela prawa do odszkodowania, PZU może zażądać zwrotu wypłaconej sumy odszkodowania wraz z kosztami oszacowania szkody.

§ 25. Po wypadku szkody odpowiedzialność PZU trwa nadal do wysokości sumy ubezpieczenia ustalonej na dany rok bez pobierania składki dodatkowej.

§ 26. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1958 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych (Dz. U. Nr 14, poz. 59).

§ 27. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrowi Finansów.

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1972 r.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz